

Felelős szerkesztő:

HALÁSZ IMRE.

Szerkesztőségi iroda:

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

Külső iratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Szétküldés körülírt panaszok a szerkesztőségnek küldendők.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI NAPILAP.

Kiadó-tulajdonos:
HALÁSZ IMRE.

Kiadó-hivatal:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: fr.

helyben és vidékre: Egy évre . . . 20 frt. Negyedévre . . . 5.-
Félévre . . . 10 „ Egy hónapra . . . 1.80

Egy szám ára 8 krajczár o. é.
Hirdetések a kiadványtál által árjegyzék szerint számítandók.

Figyelmeztetés.

A „Közérdek”-re folyton fogadtatnak el havi előfizetéseket is.

A „Közérdek” előfizetési ára:

Egy hóra	1 frt 80 kr.
Két hóra	3 „ 60 „
Negyedévre	5 „ „
Félévre	10 „ „
Egy évre	20 „ „

Megrendelések postautalvánnyal legcélszerűbben eszközölhetők. Könyvárusoknak számlák nem adatik.

A „Közérdek”

kiadó-hivatala, Budapest, egyetem-utca 4. sz.

Budapest, május 7.

A házi ipar meghonosítását s emelését szándékozik előmozdítani egy társulat, melynek megalakítására tegnap tettek meg az első lépéseket. Fontosságát tulajdonítunk e mozgalomnak, mert élén oly férfiak állanak, kikről tudjuk, hogy nem szereplési viselkedés, hanem a közjólét előmozdítása képezi működéskörüket. Oda jutottunk volna tehát végre, hogy az ország sorsára befolyást gyakorolni hivatott körök kezdi belátni, hogy pusztá földmiveléssel állami alkott, gyarapodni nem lehet. Sőt még megérni sem lehet ipar nélkül.

A népek gazdagságának forrása az értelmes alkalmazott munka. Oly nép, mely az évek csak egyik felében dolgozik, másik felében pedig a munkátlan dermedtségbe hanyatlik, nem fog termelni soha annyit, a mennyi a mai civilizáció fokozott igényei szerinti megélhetéshez megkívánatik.

De nem fejegetjük most bővebben az ipar szerepét a nemzetgazdasági fejlődés terén, nem mutogatjuk ama sokakat által meg most is tagadott igazságot, hogy az a nép, mely idegen népek számára termel nyersanyagokat, ez utóbbiaknak gyarmatosítva csupán, még ha államilag független volna is. Nem illusztráljuk egy nagy amerikai iró azon mondatát, hogy azon ország, mely huzamos ideig folytonosan gabonát visz ki, utóvégre embereket kénytelen kivinni.

Vessünk egy pillantást nemzetgazdasági egyoldalúságban süllyedő viszonyainkra. Szomorú kézzel állással bizonyítják ezek a fentebb érintett fellegűs helyességét.

Régebbi időkben olcsón termelt a magyar gazda; adót nem fizetett, forgó tőkére szükségét alig volt, mert hisz dolgozott a jobbágy, kézpénzre alig volt szüksége; a mi a boltos és a mesterember kifizetésére kellett, annyit mindig képes volt eladni. A feleslegesen folyt a dártdó.

A jobbágytörvény felmentése és az adó behozatala éreztették meg vele a pénzüsségség voltát; de ideig-óráig telt a földterhementesítési kötvények eladásából. Azután meg, addig, a meddig, a hitelből.

Ma legkivált hazánk Budapesttől keletre eső részének földirtások és földmives osztálya uzsora adósságban uszik s kénytelen e miatt oly rabló-gazdaságot folytatni, mely a talajt kimeríti, az elvesztett meg gazdag gyümölcsözésének chance-ant csökkenti, az aratot termények minőségét roszabbítja. Szárán, a mezőn eladja évi termését, szőlőtől a borát, fi alakban a szénáját. Potom áron a mint épen az úzár veszi. Kenyere elfogyván újra kezdi a miveletet; pinézje üres lévén dupla krétára iszik a koreszmában; tavaszra kifogyván a takarmányból, eladja marhájának „nélkülözhetőnek” talált részét. Ez évről-évre több válik nélkülözhetővé.

A legelők felosztása, a helyett, hogy takarmányonvények vetésére ösztönözne és így okszerűbb marhatenyésztésre vezetne; tényleg a marbaállomány számának csökkentését eredményezte a mennyiben takarmányhiányban azon részt, melyet eddig a legelőn úgy a hogy felveleket volt, eladták; s minőségét sem javította a mennyiben az ugaron és tarlón legeltetik s az istállóban is vajmi sovány takarmányon tartják.

Erdők pusztítottak, minek befolyása éghajlati viszonyaink meg is látszik.

Ilyenek átlag a nyugati megyéket részben kivéve, földmivelésünk viszonyai.

Pedig földmivelő ország vagyunk. Földmivelésünk hozadékából kellene mindazt fedeznünk, mit a nyugati államok a földmivelés és ipar jövedelméből fedeznek. Sőt többet. A közvételők által visszatartott díjakat, és a szállítási költségeket is, melyet nyers terményeink kivétel az idegen piacokra, meg a gyártmányok behozatala okoz.

Sőt ennél is többet; mert ha szellemileg nagyon és könnyen kielégíthetők vagyunk, annál nagyobbak anyagi szükségleteink. Jól szeretünk élni. Az anyagi igények kielégítése pedig félművelt vagy műveletlen embernél mindig költségesebb, mint a művelt nemzet szellemi igénye. Az uszorakamionok pedig, melyekkel földmivelésünk évről-évre adóznak; okvetlenül vezetnek — első sorban a fundus instructus csökkentésére, elköttyavetyülésére, másodsorban birtokeladásokra.

Több ízben kapott a magyar mezőgazda ékesszó, érzékenyen találó figyelmeztetéseket, még pedig nem a hazája jövőjén aggódtó iróktól, hanem az élet szigorú iskolamesterétől. Elemi s egyéb esapások; késői fagy, aszály, áradások, marhavész, egerek, rozsdás, tönkretették vagy megsejnyították az aratási reményeket; az amerikai földmivelés és marhatenyésztés versenyé kisorsít egyik piacról a másik után; az amerikai hízó már debreczeni piacunkon is győztesen megállta a konkurrenriát a hazaiak; a temesvári-orosvai vonal megnyitása után Románia buzájával is meg kell küzdenünk; az osztrák-bajor vasutak kartellje azzal fenyegetett, hogy a magyar gabna az oroszszal szemben a délnémet és svájti piacokról kisorul. S mi hatással volt s van mindezen memento móri földműveseinkre? A kartellügyben is a hazai gabna kereskedőknek kellett helyettesíteni a cselekedni!

Selyem ruhák, négyes fogat, inasok, dártdók, járják jobban mint bármikor: a gazdaság meg hanyatlak szintén jobban, mint bármikor.

A hivatalos lap pedig minden nap sűrűbben közli a kis és nagy birtokok árverési hirdetéseit. Meddig tarthat ez így?! Ha soká tart, akkor csak idő kérdése, hogy idegen fajok illeik a magyar ősi hajlékaiba. A birtokkal pedig elvész a döntő befolyás, másokra szállanak át azon erkölcsi és anyagi erőtevényzők, melyek nélkül állami összetartani nem lehet.

Takarékosság az idővel és pénzzel, kellő beosztása a teendőknek, munkásság: ezek a megtérés, az erkölcsi és vagyoni utjászületés alapfeltételei. Ez szellemi munkára, nemesebb foglalkozásra fog vezetni; pontoságra, kötelességérzetre tanít; emeli a magángazdaságot, tehát a nemzetét is. Így készült elő a magasabb ipari fejlődés számára a talaj. Ez az irány menti meg a magyar földet a magyar fajnak s a magyar fajjal a magyar államot Európának. Eddig keveset dolgoztunk, sokat fogyasztottunk. Ezután többet kell dolgozni, de csökkenteni az improductív fogyasztást. Más mód nemzetgazdasági mérlegünk megjavítására nem létezik.

A felsőház tegnapi előtti szavazásának, mint halljuk, gyakorlati eredménye lesz. A szabadelvű párt ugyan azt határozta, hogy a képviselőházban egyelőre változatlanul fennmaradjon a bíróságok reductiójára vonatkozó törvényjavaslatot. Bizalmas uton azonban már állítólag egységessé jött létre a felsőházi többséggel az iránt, hogy a törvényjavaslat a felsőházban úgy fog módosítani, hogy a kormány csak a valóban megszüntetett bíróságoknál alkalmazásban levő bírákat nyugdíjazhatja s helyezheti át. E módosítvány azonos az azal, melyet a képviselőházban a jobboldali ellenzék tett s megfelel Majláth György országgyűző nézetének is. Az így módosított törvényjavaslat az a képviselőház, mint hallatszik, hozzá fog járulni.

A szabadelvű-párt mai értekezletén bejelentett a Zala-és Torontalmegyei szabadelvű pártjának üdvözlő távirata. Ezután Refort miniszter bejelentésválaszt Szuha Benedek és társainak a Theresianum ügyében tett interpellációjára. A miniszter azon válasza tudomásul vétetett, hogy nézete szerint a magyar kormány a Theresianum tantervére és vagyona rá kell befolyással bírnia, s hogy e célból a tárgyalásokat már megindította. Pécly miniszter bejelentésválaszt Áron interpellációjára adandó választást a post-zimónyi vasut tárgyában, mely vasutat a kormány a Duna balpartjára tervezi. Zsedényi azon kérdésére, mit szán-

deközik a kormány tárgyalatni az országgyűlés berekesztése előtt: W enckheim miniszterelnök kijelenti, hogy a költségvetés, a törvényssékek reductiója és a függőben levő vasuti javaslatok tárgyalásán kívül egyéb lényeges tárgy nem vétetik fel a napirendre. A kormány július 1-ső napjaira kívánja a választások idejét kitűzni.

Perczel igazságügyminiszter szönyegre hozza a törvényssékek reductiójára vonatkozó förendi üzenetet. E tárgyban folyt hosszabb eszmecseré után az értekezlet abban állapodott meg, hogy a párt ragaszkodik e kérdésben a képviselőház előbbi határozatához. Az üzenet tárgyalása a vasárnapi tartandó ülésre tűzött ki.

Tiszta belügyminiszter bejelentésválaszt Bencze Rezsőnek a községekkel alakulódi puszta tárgyalásban beadott interpellációjára adandó választást. A hiányzó bizottsági tagok helyébe kijelöltettek: a naplóíróbizottságba Buzinkay Pál, a gazdasági bizottságba Királyi Pál, és Beöthy Algonon, az igazságügyre a jobboldali ellenzék ajánlatára Hoffmann Pálra szavaz a párt.

Vége Horváth Gyula azon kérelmére, szándékozik-e a kormány törvényjavaslatot benyújtani az erdélyi birtokviszonyok rendezése tárgyában: Perczel igazságügyminiszter kijelenti, hogy ezáltal ez nem lehetséges, hanem a jövő országgyűlésen erre vonatkozólag is javaslatot fog előterjeszteni a kormány. Ezzel az értekezlet eloszlott.

A kormány mint halljuk, diplomatiail uton arról nyert értesítést, hogy az olasz parlament, azon törvényjavaslatot, mely szerint Olaszország hozzájárul az Egyiptomban felállítandó nemzetközi bíróság felállításához, elfogadta, s Franciaország és Belgium kivételével valamennyi érdekel állam hatályon kívül helyezendő a consuls bíróságot Egyiptomban. Ezen nemzetközi bíróságba Ausztria részéről L a p e n n a bécsi legfőbb ítélőszéki tanácsos, magyar részről pedig Korizmic Antal lett kiküldve.

A pesti kir. táblán a hó kezdettől, mint értesülünk, nagy az elégtelenség a bírák között, mivel a fogalmazók és segédfogalmazók nagyobb része elbocsátatván, a bírák és a tanácselölők nem rendelkeznek kellő számban azon erővel, a melyek a cselekvést teendők elintézésére szükségesek és így a bírói ügymenet sok tekintetben hátramaradást szenved. A kir. tábla elnöke e napokban e tárgyban a tanácselölöket bizalmas értekezletre hívta meg és miután abban mindnyájan meggyeztek, hogy fogalmazók és segédfogalmazók elbocsátása folytán sok aprókétes teendő nehezül a bírákra, elhatározták, hogy a kir. tábla az igazságügyminisztert fel fogja kérni, hogy a kezébe alatt álló Weisz-féle alapítványból lehetőleg több ösztöndíj állapítson, és az ezt elnyerő jogvégezetteket, gyakornoki minőségben a kir. táblához ossza.

A szerb egyházi congressus statutu m, mint a „Pressa” hallja, már ó felsége által szentesítést nyert, a metropolita választást szabályzó statutu m azonban nem szentesítette ó felsége.

Ez is vívmány. A kormánypárti lapok ma egy rendelt-trifoliumot közölnek, melyet állítólag a belügyminiszter ut bocsátott ki. Nem tudjuk, a hivatalos lap, melyre pedig igen sok ember állásánál fogva fizet elő méreg drágán, — mert hát m u s z a j —, részeseül-e majd a közölhetős szerezésében. Anyi bizonyos, hogy journalistikai protectionismusnak ez a fényes tette, akár a miniszter irtól akár sürgényen államtitkártól származik, méltán előtérbe állítja azt a kérdést, hogy ugyan mi szükség van még a hivatalos lapra? Mert sem az, hogy a kormányrendeleteket más lapokból kioldozza, sem az, hogy egy részvény-társulatnak számos üzlete legyen, nem lehet egy hivatalos lap missiója.

A kérdéses rendeletek elseje buzditja a törvényhatóságokat, hogy hatáskörükben mindent megtegyenek arra, hogy a közigazgatás lehe t e t ó s e g i j ó l e g y e n . A belügyminiszter tudja, hogy a törvényhatóságok közigazgatási elleni panaszok sok esetében jogosultsággal bírnak. Elrendeli tehát, hogy ezen panaszok okai megszüntetessenek. Mert, ugymond, létjogosult csakis oly intézménynek biztosítható és biztosítandó, a mely igazolja, hogy ezen igényeknek megfelelően képes.

A második rendeletben oda utasítja a belügyminiszter a törvényhatóságok főnökeit, hogy a kötelességeiket nem teljesítő hivatalnokok ellen a legnagyobb szigorral járjanak el.

A harmadik rendelet, mely szinte a törvényhatóságokhoz van intézve, az egyleti ügyek engedélyezésével s ellenőrzésével követezőleg szabályozza:

I. Mindennemű egylet megalakulhatóságának főkölléke, hogy alapszabály-tervezetét a m. kir. kormánynak illetékes törvényhatóság útján láttamozás végett fölterjeszse. Ha az ilyképen fölterjesztett alapszabály-tervezet iránt a kir. kormányhoz lett tetleges beérkezéstől fogva 40 nap lefolyása alatt határozat, vagy észrevétel az

illető egylet alapszabályaira nézve nem történt, működését ideiglenesen megkezdheti — végreleszen megalakítottanak azonban minden egylet csak akkor tekintetik, ha szabályosan fölterjesztett alapszabályai a kir. kormány láttamozásával ellátottak. II. Lényegesen különböző célú egyletek egy cím alatt közös alapszabályokkal nem alakulhatnak; és így külön alapszabály kell alakítani politikai, humanitárius, nyereszkedési, közművelődési s gazdasági egyleteknek. Nemzetiségi egylet csak mint irodalmi és közművelődési egylet alakulhat. III. Politikai és munkás-egyleteknél egyleti tag csak magyar honpolgár lehet.

Tudományos célú közművelődési és irodalmi egyleteknél — melyekhez a II. szerint a nemzetiségi egyletek is sorozhatók, tiszteletbeli tagok idegen állampolgárai is lehetnek — ha megválasztásuk a kir. kormány által jóváhagyatik. IV. Politikai és munkás-egyleteknél, főlk-egyleteknél az egyletek célja, hivatása és természeténél való tekintettel fog az alapszabályok minőségéhez képest határozat hozatni. — V. Munkás-egyleteknél csak azok tekinthetnek, melyek az 1872. évi ipartörvény értelmében alakítottak. Másenmü egyletek, habár munkások által alakítottak is, csak oly tekinthetnek, mint ha bármi nem munkával foglalkozó egyének által alapítottak. — VI. A „nemzeti” cím használata egyleteknek nem engedélyezett. — VII. Hazai egyleteknek idegenállam czimre, színeinek vagy jelvényeinek használata nem engedélyezett. VIII. Részvény-egyletek kivételével, községek és testületeknek — ha valamely egyletek az alapszabályok szerint mint tagok be is léphetnek — képviselőik által gyakorlandó tanácskozási és szavazási jog részükre nem engedélyeztetik. — IX. Minden egyleti alapszabályba felveendő, — hogy az esetben, ha az alapszabályokban meghatározott célzt és eljárásit illetőleg hatáskörét meg nem tartja — a kir. kormány által, a mennyiben további működésének folytatását által, az állam vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke vezéreltetéknél, haladéktalanul felüggesztetik s a felüggesztés után elrendelő szabályok vizsgálati eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legfontosabb megartására külföldbeni felosztás terhe alatt köteleztetik.

Az azon monstre-küldöttséget, mely a határvizsgáló Fiuméba akart menni, hogy ó felségének a határvizsgáló vasutak kérdésében kérvényt nyújtson be, Möllinary tábornagynak, mint a „P. L.”-nak Zágrábtól írják, szándéka feladására iparkodik bírni, hogy ó felsége egy mindezesre kellemetlen tüntetéstől meg legyen kímélve.

A naszóvidéki erdő ügyében kiküldött bizottság ma d. u. bevégezte működését hitelsítvéen s végleg megállapítván a jelentést, a melyet a holnap ülésen a bizottság elnödjé Papp Lajos a ház elé terjeszt.

A pénzügyi és vasuti bizottság ma d. u. 7/5 órakor tartott együttes ülést a rad-körösölgyi 7/5 mértföldnyi kiterjedésű másod-rendű vasut engedélyokmányá vetett tárgyalás alá. Az általános tárgyalásnál Dániel Pál kiemelte, hogy az indoklásnak azon tétéle, mely szerint a tervezett vonal összes építési és üzletrendezési költségei kerek számban csak 155,000 forint tennék mértföldenként, ugysem felel meg a törvényben kifejezett mennyiségnek, mire Pécly közlekedési miniszter azt válaszolta, hogy az nyomtatási hiba, mert 216,000 forintot kell a kérdéses összegnek kitenni, mint a törvényben 150,000 frinty összegnek névszerinti értéke. A részletes tárgyalás alkalmával a 2-dik §-ból úgy, mint más javaslatoknál történt a kárterületek iránti rendelkezés kihagyatván: különben az egész törvényjavaslat elfogadtatott.

Budapest, május 7.

Ferencz József ó felsége dalmati utja nagy jelentőségű európai eseményné n ővi ki magát, a mennyiben Ausztria-Magyarországnak nemzetközi viszonyát ugy Oroszország, mint a Portával szemben határozottan körvonaloza.

Márkirályunk toaszja, melylyel Sándor czárt ez évi születésnapján üdvözölte, élénk viszhangra talált az orosz sajtóban, nem különben ó felsége azon rokonszemes tüntetése, hogy a mondott alkalomra számos rendjelt oszatott ki az orosz katonatisztek közt. Fokozta a fejedelmi utazás jelentőségét azon fogadtatás is, melyben egyfelől Derwis pasa és a török főhivatalnokok, másfelől pedig Nikicza, Montenegro fejedelme részeseültek. Ó felsége parancsára ez utóbbiak megadott fogadtatás alkalmával az uralkodó fejedelmeket megillető szertartás és tisztesség. E tény által Ausztria-Magyarországot kifejezte azt, hogy a Portának ama követelését, mintha Montenegro felelőlt is souverainitási joggal bírna, nem ismeri el.

A párisi szerződés a Porta ezen követeléséről hallgat, bárna annak idejében a török kormány mindent elkövetett, hogy a nevezett szerződés által említett joga elismertessék. Nikicza fejedelm fogadtatása nem hagy többé semmi kétséget fenn az iránt, hogy Ausztria-Magyarország minő

magartatást tanusit a Porta követelésével szemben.

Másfelől Derwis pasa és a török főhivatalnokok is, minden alkalommal nagy kitüntetésben részeseültek. Ez azt fejezi ki, hogy Ausztria-Magyarország a Porta jogait tiszteletben kívánja tartani, s távol áll birodalmunk vezetőitől minden gondolat, melynek ele a Porta integritása ellen volna intézve. Midőn az osztrák-magyar kormány Oroszországhoz közeledik, ez nem jelent annyit, mintha a Portától elfordulna s ellene valamit forralna.

Berlin, máj. 5. (Eredeti levél.) A „Deutsche Reichs-correspondenz” ma újra visszatér az emsi találkozó s azt állítja, hogy udvari körökben erősen hiszik, miszerint az osztrák császár is meg fog ott jelenni. Ma még tovább megy a félhivatalos lap, s azt is megemlíti, hogy a három külügyminiszter hasonlóképen, melyek az 1872. évi ipartörvény értelmében alakítottak. Bárna ezen hírek hiteles forrásból erednek, jó lesz azokat egyelőre fenntartással fogadni, mert ha a fejedelmi találkozás nem jönne létre, a békevarok ugy magyaráznák ezt, mint a három hatalom szövetségének meglazulását. Az orosz czár csak a potzdami garnizon s azon ezredek fölött fog szemlélt tartani, melyek érintkezésben állanak katonai összeköttetéseiknél fogva az orosz udvarral. A nagy szemle a berlini garnizon fölött, május végén és a Svéd király jelenlétében fog megtartani.

A kulpai hajózás és Fiume érdeke.

(Második közlemény.)

A modern fogalmi fejlődés vizsgálatánál egy nagy tény tűnik az elfoglaltan szemlélő: a vasuti forgalom praepondenans állása. A tengerentúli forgalom kétségkívül a tengeré marad (hacsak a calaisi kísérletek itt is nem hoznak be nagyobb mérvű változásokat), de a szárazföldi közlekedésnél a vasutak és vízi út közt nagyon ingó a mérleg, s a vasuti forgalom végreleszen diadalát csupán azon tény gátolja eddigé, mely a vasuti mozgató erő és holt súly teljes kihasználását ma lehetetlen tartja, s mely miután oly arányban áll a fizető súlylyal, mint egy három s félhez, a viteldijakat három s félhez magasabbra emeli, mint az rendszeren szükséges volna. Mihelyt e hiány eltávolítottatna — s az összes világ műszaki tudományá vállvetve igyekszik azon — a tarifák oly gyors leszállítása lesz lehetségessé, a mely a vízi utak versenyét lehetővé teszi, mint a melynek szintén vannak, kivált rendszer járta gőzűsöknél nagy mérvű holt súlyai.

Ezen általános igazság mindenütt speciális érdekekkel bír, hol nagyobb és állandó — legalább az év bizonyos szakán állandó — forgalomra van kilátás. A sziszek-trieszti forgalom kétségkívül ilyen. A déli vasut egyelőre meg sem határozható határig mehet le tarifáival ez irányban. Sziszekről tömeg-szállítványokat kap, a melyek egész kocsiját megtöltik s így kevés holt súlyt adnak; a melyek kivétel nélkül egész Triestig vitetnek, s így 44 és fél mértföldt futnak meg minden kocsiforgalmi törés, átrakodás, végállomás költség megkövetelése nélkül; a melyek épen emélfogva oly tényezővé képeznek a déli vasut forgalmában, a mely a viteldij-leszállítást a jövedelmezőség határain belül nagy mértékben lehetségessé teszi. Ezen tény természetesen folyamán az, hogy a déli vasut ezen fogalma óriás mértékben versenyképesebb a déli vasut minden más tüzleténél (magát a bécs-trieszti sem véve ki) s hogy ha a déli vasut — a mint valószínű — versenyképesége egész hatalmát ki fogja fejteni ezen forgalom megtartása érdekében: valóban csakis a magyar államvasutak üzleti vezetése mutatott tapintatosságba vetett hit az, a mely természetesebb és olcsóbb ugyan, de az üzleti élet két nagy feltételével nem bír: nem megszokott utja a kereskedelemnek; és — a mi fájdalom szintén igaz — nem végződik piacban.

En mindkét körülménynek nagy befolyást tulajdonítok s e tekintetben tudom, jóformán egyedül állok a közvéleményben. Míg a tarifák változása számszerűleg mérleghető előnyt vagy hátrányt ad a kereskedésnek; a megszokás előnyeit mérlegelni nem lehet. Hanem a kereskedelmi összeköttetések gyakran képezik létfontelét az üzletnek, a melyek nélkül az talán meg sem

született volna. Különösen érzékeny ezen hur ott, a hol a végpont nem a fogyasztási piac, hanem csak átviteli. A vasut minden állomásom végpont lehet az üzletre nézve, a tengeri kikötőtől, hol az áru földafik, a rendelkezési helyig nincs más pont. A mellett vasut és tengeri hajó nincs oly szoros összeköttetésben egymással, mint — kivált az árkönyvelési rendszer mellett — vasut van a vasuttal. Ugy hogy míg vasuti szállításnál az áru a földől kezből mondhatni direkt megy a címzett kezéhez: a tengeri kikötőnél közvetítő kell. E közvetítő választása annál inkább bizalmi kérdés, mert a hajóknak rendszeren nincs (vagy ha van, mint az osztrák-magyar Lloydnak s csak néleges) tarifájuk; a hol tehát a közvetítő élelmességétől igen nagy mérvben függ a viteldij magassága. Okok, melyek teszik, hogy az angol conservatív párt főtamassa az egyház és földirtok mellett a hajózás; okok, melyek az összes tengeri forgalomról oly nagy súlyt adnak a megszokottnak; s a melyek a jelen konkrét esetben Fiume ellen érvényesülnek.

E mellett Fiume ma még nem is piac. Hogy e hiányt mennyire nem érzélik mi, s hogy e tekintetben mennyire érzélagadhatatlan előnyé Triest: elég lesz talán Cesare Combi egy 1875-ben megjelent művére (La questione ferroviaria triestina) utalnom, ahol a Dunától Károlyvárosra át Triestig építendő vasutról szólva így nyilatkozik:

„Azon néhány mértfölddel esékélyebb szállítási költség, melylyel Fiume volna a tekintetben előnyben feletünk, bizonyosan nem lesz elégséges ezen kereskedéstől teljesen megfosztani bennünket. A mi tulajnyomótkerőnk, kereskedelmi flottánk, messze nyuló, kiterjedt kereskedelmi összeköttetéseink, mint szintén a nálunk már meghonosodott üzleti routine, oly előnyök, a melyek azon néhány mértfölddel szemben, Fiume ellenében nem megvetendő előnyök és a melyek a mérleg serpenyőjét bizonyára javunkra vonják.

Ha ily aránylag lényeges különbséget, mint a minő Károlyváros-Fiume és Károlyváros-Triest közt van, oly könnyedén vél a kereskedő világ szellemét bizonyára jól ismerő Combi elensúlyoztatni a megszokottnak és a piac által, hogy épen Triest érdekében bizton meri ajánlani a dunai pályának Károlyvárosra át való vezetését: akkor bizonyára nem pusztá pessimismus tölem, ha azon — távolról sem ily nagy — előnyöket, a melyeket a sziszeki forgalomra nézve a Kulpán való hajózás nyujtana Fiumének, még inkább vesztélyeztetve látom, ugy a déli vasut nagymérvű versenyképesége, mint ezen két indok egybejtátszása folytán.

Tovább is kell mennünk. A Kulpai hajózása még akkor sem lesz rendes versenytársra a déli vasutnak, ha a Kulpa — mint az javasolva van — a folyam vizének összpontosítása, a sziklák eltávolítása, valamint a meder sejtés helyeinek kikotrása által 4—17 lábnyi mély folyamgyat nyerne 0 alatt, mely állítólag minden körülmény között elégséges volna az állandó és rendes hajózás céljaira. Ez esetben is gátul szolgál az év egy részében a kemény tél, mely a Karstok tövén átlag öt hóra számítható lenne. E körülménynek van már praecedense. Amerika vízi versenyé tanítja, hogy a vasutak tarifái a vízi verseny nyomásától megszabadulva, telen 50—75, sőt 100 százalékkal is emelkednek. Ez lenne az eset a sziszek-trieszti forgalomra nézve, ha ugyan a déli vasut megelégednék emnyivel, s nem kötne magát ahhoz, hogy azokat, kiket a tél monopoliunához köt, nyárára is magához köti igyekszik. Hogy ez teni nemmi módja van re-fakozás, rabattos, chicaneriás korszakunkban egy élelves vitalizagatósságnak: azt fölösleges emliteni is.

A hogy azonban a Kulpa ma áll — s az 1.200,000 forint valószínűleg nem egyhamar fog telni medrének gyökere rendezésére — még sokkal komplikáltabb a dolog. A Kulpa-meder nemcsak telen lesz használhatlan, de nyáron, tavasszal és őszszel is, mikor vagy nagyon magas, vagy nagyon alacsony lesz a vízállás. Ugyanis magas vizállás mellett a hidak alacsony volta gátolja meg a közlekedést, még akkor is, ha azok 10 lábál fölemel-

tenek; acesony vizállás mellett pedig a meder csekélysege. Más szóval a hajózás rendes idejében csupán a rendes vizállásra lehet számítani; e rendes vizállás ideje pedig nemcsak kevés — úgy hogy az évszázak átlag 1/4-edét sem lehet biztosan fölvenni — hanem ezen fölül — s ez a nagyobb baj, még bizonytalan is. A momentán megrendelésekre dolgozó mai kereskedelem, hogy ily körülmények között bizonyos természetű visszahúzódást fog tanusítani a Kulpán való szállítás ellen: több mint valószínű. Ezzel szemben áll a sziszek-trieszti biztos ut, a mely az évszázak esélyeitől független, s melynek az év egy tekintélyes részében föltétlen kegyelmére van utalva a szállító közönség. Hogy a déli vasut ez előnyt ki fogja használni: a föltött semmi kétség sem lehet.

(Vége következik.)

Törvényjavaslat

a sorkatonaságnak, tengerésznek és honvédségnek termézetben való tartásából keletkező teher arányosabb felszámítása céljából a köztörvényhatóságok által kivethető pótdarórl.

1. §. A megyék, székek, kerületek, vidékek és a szepesi 16 város kerülete feljogosítottak, hogy addig, míg a katonasági adó törvénye törvényben való végleg szabályoztatáig, a katonasági terheknek arányosabb felszámítása céljából saját területükön pótdarórl vehessenek ki.

2. §. A kincstári illetékek eddigi rendelkezése fennmaradván, ezen pótdarórl némileg kárpótlandók a tényleg katonasági adó közzé, és ezekben a szállást adó lakosok, továbbá: fedelezők a kincstári tulajdonát nem képező fő-kormányok, tisztviselők, irodák, börtönhelyiségek, őrszobák, raktárak és istállók után járó és a kincstári illetékeket felülmúló bérék, valamint a lakatnyák kisebb javaitára, tisztán- és jókarban tartására szükségesek és a lakatnyá parancsnokai egyévtől fogva előlegesen megállapítandó átalány.

A fennmaradó összeg pedig „beszállásos alap” alakításra kerülendő.

3. §. A törvényhatóság közzéírása által a megelőző szakaszban foglalt célra évenként megállapítandó pótdarórl összegének kiszámítására alapul szolgál:

a) a törvényhatóság területén állandóan vagy hosszabb időre elhelyezett katonasági létsáma, fegyverneve és tartózkodási ideje;

b) a lejárt időszakban netalán átvonulólag beszállásolt katonasági fegyverneve és tartózkodási ideje;

c) a megelőző szakaszban említett helyiségekért a kincstári illetékeket felülmúlólag fizetendő összegek;

d) a törvényhatóság azon határozata, melyben megállapítatik az összeg, mely a beszállásolt katonaságnak a szállást adóknak naponta és fejenként tényleg fizetendő.

Az a) b) c) és d) pontok alapján megállapítandó kárpótlási összegek felosztására kivendő adó azonban semmi esetre több nem lehet, mint a mennyit a) és b) pontokban említett tényezők eredményeznek, úgy, hogy egy lovas katonának lovasát 1 egy napi tartásáért 18 kr., egy katonának lónélküli tartásáért egy napra 12 kr., és egy lónak tartásáért 6 kr. számítottatik.

4. §. A megelőző szakasz értelmében kiszámított pótdarórl összege a törvényhatóság területén az összes egyenes átlamadók után valamennyi adófizető egyformán szálalékban a törvényhatóság által saját és a községi községek közbejöttével vettetik ki és hajtatik be.

5. §. Ezen pótdarórl a házipénztárban a törvényhatóság által, szabályrendeletemben megállapított módon kezeltek.

A kiutalványos azonban mindenestire az illető községi előjárásának a beszállásolóval katonaságnak fegyverneve, létsámát és tartózkodási idejét,

továbbá: a tényleg felhasznált helyiségek átengedését és az azokért kialakított bért igazoló s az illető katonasági parancsnok megerősített kimutatása alapján, a kifizetés megérkezését az előjárásnak a szolgabíró által láttaozott nyugtájára tartatják.

A községi előjárás ezen pótdarórl rendes szám: dást vezetni s azt a törvényhatóságnak, illetőleg az alispánnak negyed évenként bemutatni tartozik.

6. §. A megelőző 3. és 4. §-ban foglalt intézkedések, úgy szintén az előző § értelmében megállapítandó szabályrendeletek jóváhagyás végett a belügyminiszterhez felterjesztendők.

A jóváhagyáshoz a kivendőt adószámlákat illetőleg, a pénzügyminiszter bejegyzése is szükséges.

7. §. A törvényhatóság által a megelőző 3. §. d) pontja értelmében minden egyes lovas katonasági és szállást adóknak naponta járó törítési összeg mennyiségéhez képest egy fogaloz katonasági vagy lónélküli beszállásolt lovas katonasági után kétharmad rész, egy lónak pedig egy harmad rész fizetendő.

8. §. Ezen törvény hatálya Horvát és Slavon országokra ki nem terjed.

9. §. Ezen törvény végrehajtásával és az erre vonatkozó intézkedések megtételével a belügy- és pénzügyminiszter bizatik meg.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése május 7-én.

Az esti lapunkban közölték után a Községi rendezéséről szóló 1871. évi XVIII. t. c. z. némi szakaszának a szabad királyi és törvényhatósági joggal förluházott városok való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat általánosságban úgy mint részleteiben minden vita nélkül változtatva elfogadtatván, végleg elfogadása a holnapi ülés napirendjére tűzettek ki.

Tárgyalás alá vétették a mentelmi bizottság jelentése Bathányi Zsigmond gróf, Ugron Gábor és Babes Vince országgyűlési képviselőkként a szabad királyi és törvényhatósági joggal förluházott városok való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat általánosságban úgy mint részleteiben minden vita nélkül változtatva elfogadtatván, végleg elfogadása a holnapi ülés napirendjére tűzettek ki.

Következett a zárszámadási bizottság jelentése az 1870. évi állami zárszámadás megvizsgálás tárgyában, mely általánosságban változatlanul elfogadtatván, a részletes tárgyalásnál Mihályi Péter előadó ajánlja a bizottság első határozati javaslatának elfogadását, mely a különböző államgazdasági ágaknál a pénzügyminiszter költségvetés megállapítására vonatkozóan a törvényhatóságok általános jogát a törvényhatóságok részére átadja.

Mihályi Péter előadó: A bizottságnak harmadik határozati javaslatát az összes tulkiadások föltüntetése mellett, a mennyiben a kormány 1870-ben a neki megszavazott összegeken felül tetemes tulkiadásokat tett a nélkül, hogy erre vonatkozólag a törvényhatóságok póthitellet kért volna. A határozati javaslat így szól: „A miniszterium utasított arra, hogy a törvényhatóságok a kiadásoknál a költségvetési törvényben részre nyújtott hitelhez szigorúan ragaszkodják, s ha mégis időközben felmerül fontos körülmények előlé, melyek felülmúlik a költségvetési törvényben gondoskodva nem lett, ezekre nézve az országgyűlés ülésszéke alatt — azok megtétele előtt póthitellet kértjen; ha pedig az országgyűlés együtlenemléte alatt merülne fel ily kiadások megtevése, a mennyiben ezek a közközmányt érdekeinek veszélyeztetésé nélkül, az országgyűlés ülésszéke alatt nem halasztatják s a miniszterium azokat saját felelősségére megteheti kényserrel lenne, ezeket a miniszterium el nem mulasztja a törvényhozás legközelebbi ülésszéke alkalmával bejelenteni, a zárszámadásban pedig köllőleg igazolva.”

Ajánlja a határozati javaslat elfogadását. Prileszky Tádé elfogadja a határozati javaslatot, de a határozati javaslatnak azon részét, mely a kiadások megtétele előtt póthitellet kérésére utasítja a minisztert, ezen póthitellet kérését csak a jelentékevényben kiadásokra kívánja kimondatni. A ház a pénzügyminiszter pártoló felszólalása után a bizottság határozati javaslatát Prileszky módosítványával fogadta el. Ezzel a zárszámadási bizottság jelentése elfogadtatván, hason elfogadás végett a förendiház közölteti határozatot.

A zárszámadási bizottság jelentése a vasuti kölesöröl, valamint a bizottság két határozati javaslatát minden vita nélkül változtatva elfogadtatván, hason elfogadtatván és végleg a förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

vétések fel. Prileszky Tádé szükségesnek látta, hogy legalább azon bérhátrálékok nevei vétsenek fel a kimutatásba, kik ezert frtal, vagy többel vannak hátrálékban. A ház elfogadta a határozati javaslatot a pénzügyminiszter és Prileszky módosításával.

Mihályi Péter előadó: A bizottságnak harmadik határozati javaslatát az összes tulkiadások föltüntetése mellett, a mennyiben a kormány 1870-ben a neki megszavazott összegeken felül tetemes tulkiadásokat tett a nélkül, hogy erre vonatkozólag a törvényhatóságok póthitellet kért volna. A határozati javaslat így szól: „A miniszterium utasított arra, hogy a törvényhatóságok a kiadásoknál a költségvetési törvényben részre nyújtott hitelhez szigorúan ragaszkodják, s ha mégis időközben felmerül fontos körülmények előlé, melyek felülmúlik a költségvetési törvényben gondoskodva nem lett, ezekre nézve az országgyűlés ülésszéke alatt — azok megtétele előtt póthitellet kértjen; ha pedig az országgyűlés együtlenemléte alatt merülne fel ily kiadások megtevése, a mennyiben ezek a közközmányt érdekeinek veszélyeztetésé nélkül, az országgyűlés ülésszéke alatt nem halasztatják s a miniszterium azokat saját felelősségére megteheti kényserrel lenne, ezeket a miniszterium el nem mulasztja a törvényhozás legközelebbi ülésszéke alkalmával bejelenteni, a zárszámadásban pedig köllőleg igazolva.”

Ajánlja a határozati javaslat elfogadását. Prileszky Tádé elfogadja a határozati javaslatot, de a határozati javaslatnak azon részét, mely a kiadások megtétele előtt póthitellet kérésére utasítja a minisztert, ezen póthitellet kérését csak a jelentékevényben kiadásokra kívánja kimondatni. A ház a pénzügyminiszter pártoló felszólalása után a bizottság határozati javaslatát Prileszky módosítványával fogadta el. Ezzel a zárszámadási bizottság jelentése elfogadtatván, hason elfogadás végett a förendiház közölteti határozatot.

A zárszámadási bizottság jelentése a vasuti kölesöröl, valamint a bizottság két határozati javaslatát minden vita nélkül változtatva elfogadtatván, hason elfogadtatván és végleg a förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

többség nézetéből meritheti. Ha ez ellen észrevétel lesz, vagy vita fejlődik, azt természetesen megakadályozni, hátráltnak nem le. et, de a többség határozhat ez esetben is.

Weinheim Béla báró miniszterelnök, a tegnapielőtti eseményről szóló jegyzőkönyvet teljesen szerkesztettek tartja, ha azonban Szögyény indítványát elfogadták, akkor is a vita bekövetkezését nem hiszi meggátolhatónak. Nem pártolja az indítványt.

Szögyény-Marich László a praecedens alkottását illetőleg nem osztja Mesznil b. nézetét. Szólvó épen praecedens akar alkotni, mert minden esetben kivánatosnak tartja, hogy ha a képviselőház valamely törvényjavaslatot átküldi, és itt nem fogadtatik el, mondassék meg melyek azon indokok, melyek a förendiházat arra bírják, hogy azt ne fogadják el. A jegyzőkönyvben nem valóságos szavazatok indoklásai, de hogy a jegyzőkönyvben valamely határozat főbb alapponjai indokai bevétnének, erre nézve hivatkozik a világ bármely tanácskozó testületének jegyzőkönyveire, a hol nem az összes érvelés mondatik el, hanem a döntő indokok említettek meg. Leghelyesebbnek tartaná, hogy azon förendi tagok főbb argumentaival, kik a javaslat elleni fölzoalokat, kiüldték azt a jegyzőkönyvben kivonat a képviselőházhoz.

Szólvák még Zichy Bódó, R. h. é. y. Lajos, Cs. á. y. László grófok és Tomcsányi József, kik mind azon véleményben vannak, hogy a jegyzőkönyvben csak a határozati foglaltatathat. Végül Weinheim Béla báró miniszterelnök azon kijelentésére, hogy az indokok tárgyalása megújítaná a discussiót, azt pedig megújítani nem lehet, miután a javaslat fölött a tárgyalás befejeztetett, Szögyény y. Marich László visszavonja indítványát, mire a jegyzőkönyv hitelesített.

Ezután az elnöki széklet Majláth György országgyűlési előfoglalván az Országgyűlés 1874. évi október hó 15-én, a közönséges büntetettékes kölesönös kiadása iránt kötött államszerződésről szóló törvényjavaslat általánosságban úgy, mint részleteiben minden vita nélkül elfogadtatván, miről a képviselőház értesített határozatot.

Tárgyalás alá vétették a kereskedelmi törvényjavaslatot.

Czirák János melegen ajánlja ezen törvényjavaslat elfogadását, hangsúlyozva, hogy a kereskedelmi és jogügyi bizottság meggyőződött arról, hogy a javaslat valódi belbecselés bír arról is inkább, miután a budapesti kamara, valamint a Horvát-Szlavon és Dalmátországnak a tengeromlék és az ottani kereskedelmi viszonyokkal ismerős iteni képviselője a legelismerőbb nyilatkozatok és törvényjavaslat fölül. Ennél fogva az indítványozza, hogy kivevő azon szakaszokat, melyekben eskélyi irályi módosítások történtek az egész törvényjavaslat változatlanul en bloc fogadtassék el. (Élénk helyeslés.)

Simonyi Lajos báró kereskedelmi miniszter előadva ezen törvényjavaslat kezeltetését, hangsúlyozza, hogy ezen javaslat három fölvetel foglal magában 1. a szabályság elvét, mert mindenkinek megadja azon jogot, hogy szellemi és tőke erejét — természetesen a törvény korlátai közt szabadon gyakorolhassa és érvényesíthesse s a kormányának nem ad egy jogot, minthogy rendszerint legfeljebb, hogy senki jogában sérelem ne történjék; 2-szor ki van mondva ebben a nyilvánosság elve, mely legnagyobb bizottságok a részvényeseknek abban a tekintetben, hogy mindenkori szabadon bejuthatnak a társulat működésébe saját szemmel lássák a társulat működését, feltűnyenek rá és örökjölnek fölte; 3-szor ki van mondva benne a szigorú vagyoni és személyes felelősség azok irányában, a kik a társulat ügyeit intézik.

Ajánlja a törvényjavaslat elfogadását. (Helyeslés.)

Tombor Iván képviselőházi jegyző áthozza a polgárosított város-szent-györgyi és város-körsz határvideki területeken fekvő és eddig adómentes erdők ideiglenes megadóztatásáról — az 1875. évi államszerződésről szóló és a képviselőház által véglegesen elfogadott törvényjavaslatokat. Az illető bizottsághoz utasították.

A förendiház Czirák János gróf indítványát elfogadván, eskis az azon szakaszok olvastatnak fel, hol eskélyebb irályi módosítások történtek, s melyek minden vita nélkül elfogadtatván, hason elfogadtatván és végleg a förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

A förendiház közölteti határozatot. Ezzel az ülés d. u. fel 1 óra-kozt véget ért.

dosítások történtek, s melyek minden vita nélkül elfogadtatván, miről a képviselőház értesített határozatot.

Ö Felsege utazása.

(Hivatalos tudósítókól.)

Gravosa, április 27. Négy napi szárazföldi utazás után megkönyebbült szívvel léptem a csónakba, mely ismét a Gargano barátságos fedelzetére volt szállítandó, mely ez idegen földön második otthonunkká lett. Az ut első két napjáról már Vergoracból írtam. A másik két nap szerencsés kevébe volt terhes, sőt némileg kárpótlott bennünket az első kettőnek kellemetlenségéért is Vergoracban az eső már kifárasztott mindenkit; bóra után hajóztak, mely szöszszaggassa az ég vastag felhőköpenyét. A benkőváci kirándulás után, melyen a bórától annyit állottunk ki, ahig hitünk volna, hogy valaha még óhajtsuk is a zord végeidet. De most beláttuk, hogy igazuk az idevalóknak; párszor inkább a száraz bóra, mint a sirocco, s utána a végtelen eső.

A bóra éjszakára meg is jött, és reggel Vergoracról már csak fél borult éggel indultunk meg, a mely délre egészen kitisztult. Az ut Vergoracban kívül átkel egy nyergen, s azután a hegyaljának oldalán maradvit délkeleti irányban. Az ut kőpözi itt egyszerűn a határt is, és balról alantunk lévő terjedt mocsáros sátság már török föld, s a sik tulsó oldalán a domboldalban azok a szürke házak már török falvak; legnagyobb köztük Ljubuska, melyek legnagyobbja — innen messziről meglehetősen megmutatnak. A határon egy helyütt egy szakasz szürke köpönyök török fejevise is áll tisztelegve; néhány száz lépényre vannak, s így nem tudjuk, határospat-e, vagy basibozuk, vagy épen sorkatonaság.

A hegyerücszben, mely jobbról magasan vonul el az ut hosszában, egy szakadást nyílik, melyen át a tulsó oldalon fekvő völgybe nyertünk kilátást. A Jezero ez völgy-e? vagy inkább hegyi tó? alig lehet megmondani. A szárazabb évszakban talán völgy is; most egészen tó és pedig egyike a legérdekesebbeknek. Köröskörül fekete hegyfalak, melyek meredeknek esnek néhány ezer lábát a tónak ép oly sötét víz, mint a sziklafalak. Az egész egy sötét kúp, melyet még csak jobban kiemel a kis liget, mely épen a mi oldalunkon a magasban szerényen megvonja magát. Itt a ligetben az ut mellett egy kis templom is áll, melynek harangjai vidám csengéssel fogadják ö felsegét. Ö felsege kiszállván, közelebből megtekintette a völgy vidékét és meghallgatta a nép előjáróinak a tó lecsapolására vonatkozó elterjesztését. A tó részint egy Vergoracnál fakadó forrásból, részint az oldalról lefolyó esővízből keletkezik, melyeknek a katlanból épen nincs semmi kifolyásuk. Egy esatorna vagy inkább tán alagut, mely a tavat a Narentának tuloldalán fekvő mocsárral összekötné az egész völgyfeneket művelhetővé tenné.

Vagy két óra múlva eljutottunk a Narenta híres mocsáraihoz. A reggeli Novoselo szerénz patakához volt, a melytől egy szük nyílásnál már lehetett látni a hatalmas vízterületet egy följtát. Csak mar azután a mocsárterület kebelében voltunk; az ut a hegyoldalon, majd pedig a mocsárba épített magas töltésen vitt tovább. Megnyílt előttünk a szép, terjedelmes völgy, melyet a Narenta hatalmas vize tengerigazá variázol át. A meddig a szem lát, víz alatt van minden; a víz melyen fekszik a völgy melkőkéig; és csak itt-ott nyúlnak ki a hegyek, melyek a völgyet látunk kiemelkedni egy magasabb föltor, és a tulsó oldalon a Metkovicba vivó ut töltését. Magát a folyó medrét sem lehet mindentől világosan megkülönböztetni. Metkovic szemben a hegyoldalon tünik fel; távolabb balra a völgy és folyó kanyarulatában Gaba török város házai tünnek fel és még több török falu a hegyoldalon. Közelebb Vido fal usztak látjuk. E helyen, némelyek szerint, egész Gabáig elnyulva felelték a hajdani Narena, melyet Salonaival egyidőben az aravok romboltak le. Görög geográfok szerint: a város a tenger partján fekvő; ebből azt következtetik, hogy a

tenger akkoron idáig nyult be és csak lassanként szorították ki a Narenta iszapokkal.

Ez az urcsere nem vált előnyére a vidéknek. A víz megmaradt most is urnak; csak hogy a tenger egésze sörvize helyén a most lázterő mocsár terül el. A leg-egészségtelegebb vidék ez; alig van ember, a ki a hatvan évet megérje, az idegen pedig néha itt tartózkodásának első napján kapja meg a lázat.

Szájtásgoson suttogt föl ez az ország. Magaslatai köves sivatagok; völgyeit, a hol termőföldje van, áradások borítják. Ugyanazon csapással találkoznak mindentűt utunkban. Kín völgyét a Kerka, Száj vidékét a Cetina borítja el; Imoski följét a Vrlika árasztja t, a Jezero völgyét Vergoracnál és más hegyi patak; itt a Narenta vize áll roppant területeken. A szabályozásokkal ezer meg ezer hold földet lehetne átadni az emberi munkának, és ugyanannyi embert a jólétnék. — Csak hogy erre az ország maga képtelen; s a befektetéseket az osztrák reichrath is csak vonakodva teszi e távoli földön, annál inkább, mert a föld népe még a hol teheti, sem akar áldozatokot hozni a saját érdekében. A Narenta szabályozása egyébiránt már ell van határozva, s ezelőre még az öt fel millió forint előirányozva. — A munkalátokat most már mielőbb erőlyesen megkezdik.

A töltésen elértük a Narenta medrét, ott, a hol a Norin folyókát magába felvezi. A két folyó egyesülésétől egy gömbölyű bástyatorony áll, mely az átkelés kulcsát a török háborúk alatt építék, és még vagy tíz év előtt is egy szakas katonaság őrizte alatt állt. E toronyal van az átkelő komp. Tovább tartott egy órával, míg a hosszú kocsisort el kezdték elvezetni, közel hajtott járó mű a széles folyón át a tulpartra szállítottak. Az alatt ö felsege kíséretével a két gómszadon, melyek a Narenta toroklatánál fekvő hajóktól Pésk, admiral vezetéke alatt jöttek fel, Fort Opus községét látogattam meg. A naszdoklat egész raja követte a trupáknak (sandolikonoknak), melyeket hajósai rövid széles evezőjükkel hámulatos sebességgel hajtottak a ragadó folyón.

Az átkelés után fél óra múlva Metkovicba érkezünk. A város alig különbözik azoktól, melyeket a múlt napokban láttunk. Valamivel nagyobb, s a hegyoldallal épített kőházaiban tán több jót is van, a mit az idáig hajózáható Narentának köszön.

Népe már egészen törökös jellemű által tünik ki nemcsak öltözékben, de szokásaiban is. Az ut mellett tündérlő paraszt már homloka, szája és melle érintése által fejezi ki hódolatát. Valóságos török is volt a városban elég, mert még Mostárból is rándultak át Metkovicba, jelen lenni ö felsege fogadásánál. E fogadás ép oly lelkesedett volt, mint mindenütt, habár a népen már sokkal erősebb a keleti nyugalmisság vonása, mint bárhol. Egyébiránt a keleti tisztességűség az el van terjedve, és a hatóságok semmi megerőtetésbe nem költözték, hogy midőn esetlő ö felsege a folyó hosszában a török határa sétat tett, az utról a tolongó és újfajdó népet visszatarsta.

Ma reggel hat órákor indultunk el Metkovicból; eleinte a hegyoldalon a Narenta áradásait kerülgetve, melyek itt az összes mellékfolyókat elborítják, azután pedig a hegyesége. Az ut Maronit korából való francia ut és meglehetősen torony irányt, meg neki a meredeknek. Ö felsege is kiszállt, s gyalog ment fel a föltörvényi kapuzkodón. Itt léptük át a török határt, s ama furcsa földszalagra — a Klek területén — jutottunk, mely a dalmi társzáföldet itt megszakítja; a tenger nem, mert a szerződések szerint Törökország és kis parton még esónak sem tartott, az osztrák-Magyar hadihajó is áll őrt, jelenleg a „Kerka”, melyet ez elhagyott állomáson negyedévenként felváltanak. A magasból a Rados hegyét jobbra hagyva az ut megnit meredeknek egy keskeny völgybe esik le. Jobbról a kleki öböl tünik fel; partján kis domb, melynek tetején egy csoport török sátor felelrik. Alant a néphymusz hangjait halljuk a zeneakort és csakhamar megpillantjuk a zeneakort és a török gyalogszázadot, mely ö felsege fogadására van felállítva. Igen szép kép. Ö felsege leszállva a koestról, gyalog

Ma reggel hat órákor indultunk el Metkovicból; eleinte a hegyoldalon a Narenta áradásait kerülgetve, melyek itt az összes mellékfolyókat elborítják, azután pedig a hegyesége. Az ut Maronit korából való francia ut és meglehetősen torony irányt, meg neki a meredeknek. Ö felsege is kiszállt, s gyalog ment fel a föltörvényi kapuzkodón. Itt léptük át a török határt, s ama furcsa földszalagra — a Klek területén — jutottunk, mely a dalmi társzáföldet itt megszakítja; a tenger nem, mert a szerződések szerint Törökország és kis parton még esónak sem tartott, az osztrák-Magyar hadihajó is áll őrt, jelenleg a „Kerka”, melyet ez elhagyott állomáson negyedévenként felváltanak. A magasból a Rados hegyét jobbra hagyva az ut megnit meredeknek egy keskeny völgybe esik le. Jobbról a kleki öböl tünik fel; partján kis domb, melynek tetején egy csoport török sátor felelrik. Alant a néphymusz hangjait halljuk a zeneakort és csakhamar megpillantjuk a zeneakort és a török gyalogszázadot, mely ö felsege fogadására van felállítva. Igen szép kép. Ö felsege leszállva a koestról, gyalog

Ma reggel hat órákor indultunk el Metkovicból; eleinte a hegyoldalon a Narenta áradásait kerülgetve, melyek itt az összes mellékfolyókat elborítják, azután pedig a hegyesége. Az ut Maronit korából való francia ut és meglehetősen torony irányt, meg neki a meredeknek. Ö felsege is kiszállt, s gyalog ment fel a föltörvényi kapuzkodón. Itt léptük át a török határt, s ama furcsa földszalagra — a Klek területén — jutottunk, mely a dalmi társzáföldet itt megszakítja; a tenger nem, mert a szerződések szerint Törökország és kis parton még esónak sem tartott, az osztrák-Magyar hadihajó is áll őrt, jelenleg a „Kerka”, melyet ez elhagyott állomáson negyedévenként felváltanak. A magasból a Rados hegyét jobbra hagyva az ut megnit meredeknek egy keskeny völgybe esik le. Jobbról a kleki öböl tünik fel; partján kis domb, melynek tetején egy csoport török sátor felelrik. Alant a néphymusz hangjait halljuk a zeneakort és csakhamar megpillantjuk a zeneakort és a török gyalogszázadot, mely ö felsege fogadására van felállítva. Igen szép kép. Ö felsege leszállva a koestról, gyalog

Ma reggel hat órákor indultunk el Metkovicból; eleinte a hegyoldalon a Narenta áradásait kerülgetve, melyek itt az összes mellékfolyókat elborítják, azután pedig a hegyesége. Az ut Maronit korából való francia ut és meglehetősen torony irányt, meg neki a meredeknek. Ö felsege is kiszállt, s gyalog ment fel a föltörvényi kapuzkodón. Itt léptük át a török határt, s ama furcsa földszalagra — a Klek területén — jutottunk, mely a dalmi társzáföldet itt megszakítja; a tenger nem, mert a szerződések szerint Törökország és kis parton még esónak sem tartott, az osztrák-Magyar hadihajó is áll őrt, jelenleg a „Kerka”, melyet ez elhagyott állomáson negyedévenként felváltanak. A magasból a Rados hegyét jobbra hagyva az ut megnit meredeknek egy keskeny völgybe esik le. Jobbról a kleki öböl tünik fel; partján kis domb, melynek tetején egy csoport török sátor felelrik. Alant a néphymusz hangjait halljuk a zeneakort és csakhamar megpillantjuk a zeneakort és a török gyalogszázadot, mely ö felsege fogadására van felállítva. Igen szép kép. Ö felsege leszállva a koestról, gyalog

Ma reggel hat órákor indultunk el Metkovicból; eleinte a hegyoldalon a Narenta áradásait kerülgetve, melyek itt az összes mellékfolyókat elborítják, azután pedig a hegyesége. Az ut Maronit korából való francia ut és meglehetősen torony irányt, meg neki a meredeknek. Ö felsege is kiszállt, s gyalog ment fel a föltörvényi kapuzkodón. Itt léptük át a török határt, s ama furcsa földszalagra — a Klek területén — jutottunk, mely a dalmi társzáföldet itt megszakítja; a tenger nem, mert a szerződések szerint Törökország és kis parton még esónak sem tartott, az osztrák-Magyar hadihajó is áll őrt, jelenleg a „Kerka”, melyet ez elhagyott állomáson negyedévenként felváltanak. A magasból a Rados hegyét jobbra hagyva az ut megnit meredeknek egy keskeny völgybe esik le. Jobbról a kleki öböl tünik fel; partján kis domb, melynek tetején egy csoport török sátor felelrik. Alant a néphymusz hangjait halljuk a zeneakort és csakhamar megpillantjuk a zeneakort és a török gyalogszázadot, mely ö felsege fogadására van felállítva. Igen szép kép. Ö felsege leszállva a koestról, gyalog

Ma reggel hat órákor indultunk el Metkovicból; eleinte a hegyoldalon a Narenta áradásait kerülgetve, melyek itt az összes mellékfolyókat elborítják, azután pedig a hegyesége. Az ut Maronit korából való francia ut és meglehetősen torony irányt, meg neki a meredeknek. Ö felsege is kiszállt, s gyalog ment fel a föltörvényi kapuzkodón. Itt léptük át a török határt, s ama furcsa földszalagra — a Klek területén — jutottunk, mely a dalmi társzáföldet itt megszakítja; a tenger nem, mert

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

(HIVATALOS.)

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

1875. május 5-én.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Gabona árak', 'Kötvények', 'Pénzjegyek', 'Közlekedési vállalatok', and 'Magánországek'.

Magyarország legolcsóbb forrása. Ujonnán nyitott első budapesti 23 és 26 krajczáros ÁRU-BAZÁR. Búza, csipke, selyem, csizma, csizma, csizma...

ATLASZ. Uj közli és iskolai. Képzés, Ferenz, verset, a költő arcképevel...

A FRANKLIN-TARSULAT magyar irodalmi intézet (Budapest, IV. egyetem-utca 4-ik szám) a legközelebbi napokban OLCSÓ KÖNYVTÁR cím alatt egy vállalatot indít meg, melynek programját itt közöljük.

Dr. HANDLER MÓR orvos és sebészudor, szülés és szemész. titkos betegségeket magömléseket, tehetségelenséget (elgyengült férfierőt), magtalanlanságot.

MACAULAY B. F. MACHIAVELLI. Következő füzetek már megjelentek: Dorottya, Bret Harte, Kőlcsey Ferenz, Beszélyek, Machiavelli, Kerényi Frigyes, Sandeau.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: GYURKY ANTAL. GYAKORLATI UTMUTATÁS. Egy honvéd-köztüzér élete 1848-49-ben. Történelmi önéletrajz. Szent István király életéről. Mire megvénülünk? Regény. Második kiadás.

Finom selyemárak és egyéb gyönyörű női ruhakelmék. HAMBURGER ADOLF. Minták kívánatra ingyen küldetnek.

Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: GYURKY ANTAL. GYAKORLATI UTMUTATÁS. Egy honvéd-köztüzér élete 1848-49-ben. Történelmi önéletrajz. Szent István király életéről. Mire megvénülünk? Regény. Második kiadás.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában, (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: GYURKY ANTAL. GYAKORLATI UTMUTATÁS. Egy honvéd-köztüzér élete 1848-49-ben. Történelmi önéletrajz. Szent István király életéről. Mire megvénülünk? Regény. Második kiadás.

Franklin-Társulat nyomdája. Egy honvéd-köztüzér élete 1848-49-ben. Történelmi önéletrajz. Szent István király életéről. Mire megvénülünk? Regény. Második kiadás.

Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában, (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: GYURKY ANTAL. GYAKORLATI UTMUTATÁS. Egy honvéd-köztüzér élete 1848-49-ben. Történelmi önéletrajz. Szent István király életéről. Mire megvénülünk? Regény. Második kiadás.

„Don...” Tizenhat éves volt Csinos fiú, termelt Mint page, könyv Egész világ felől Anyján kívül... És fojtja bősé düh Ha hall ilyesmit; A kora érös, — po A hü barátok na Kiket kegyes, jó v Volt Julia... ha Semmit se mondta Böveledik, ugy l Mint róza pirját, Tenger savát vagy (Ez a hasonlat rég Sötét szemében a Mór származásnak (Hispániában min Bün, vagyha nem, Midőn futott a Sz Granada rom s B Sok itt maradt, ho Ezek között volt t És egy hidalgó ve Csuful bemártván A fát, mely eddig Boszák szemekkel A búzke ösök... Kik megbecsülve Nőül csupán cu Bär unokáik meg A vegyítés erőt h Kors lett a vér, A korhadt törzs f Szökken megint,

Első évfoly. Felelő HALÁL Szent- Franklin-Társulat Közlés A lap szellemi részét Székhelyes körüli pan. Figye A „Közérdek” el havi előfizeté A „Közérdek” Egy óra. Két óra. Negyedévre Félévre Egy évre Megrendelésel czélszerűbben es Könyvárusokkn A „Közérdek” kiadó-hivatala, Bu Budapest A képviselőh mentí actió mé pártok szervek vidékén, hirdeti megindulását. U lyeek pártgyűlel gárok tanácsko zásai tanúsítják. fővárosban lapirói kötelese idejkorán állás galommal szem szetet, szemléti berek felett, kik lánverése felszín hol, ugy a képv nyilvánul a főve szerepe. Az utolsó v közjogi pártok meghasonlása jellemet. A közjő bár, de az „idők alapján erősen kiegyezés elvét hét vezérkerület mely mellett el jelentősége. A státusának ez az téveszteni legke dőn az eredet e az okkal nem, egyenkével állm nak, az önműti vén, szükségesno statálni. Az elle városban ma ke oldali ellenz számmal szövőd messége és vagy tegén. A főváros néből sorakozna elemek, melyek szállani a küzd városi „demokr uralkodó nyárs fontoskodó intéz A szűsö balol hitelét még a leg és bérkocsitulag nek pedig igen oka van, ha nem nak finansális... veszett nevezett „Don...”